

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Gf.II.20.050/2025/11/I.

Az I. r. felperes: Felperes1

(Cím2)

Az I. r. felperes képviselője: Dr. Kalinowski Márton Tadeusz kamarai jogtanácsos

A II. r. felperes: Felperes2

(cím3)

A II. r. felperes képviselője: Strausz Ügyvédi Iroda

(Cím11;

ügyintéző: Dr. Strausz Éva ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője: dr. Szabó Iván ügyvéd

(cím13)

A per tárgya: közmű-szolgáltatási díj megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Székesfehérvári Törvényszék

8.G.40.060/2022/96-I.

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

I.r. felperes, 97. sorszám

II.r. felperes, 99. sorszám

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az I. r. és a II. r. felpereseket, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg egyetemlegesen az alperesnek 1.271.732,- (egymillió kettőszázhetvenegyszer-hétszázharminckét) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. r. felperest, hogy fizessen meg az ítélet jogerőre emelkedését követő 60 napon belül 2.500.000,- (kettőmillió- ötszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára. Az eljárási illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni a jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adószámát.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint Helység1ben az 1964. évi partfalcsúszást követően, még az 1960-as évek második felében partvédelmi kutak kerültek telepítésre, akként, hogy az azokból kitermelt talaj- és rétegvíz – ellentételezés nélkül – a városi szennyvízhálózatba vezették be. A partvédelmi kutakat 1993. februárjától 2016. december 31-éig a Cég1 Vállalat, majd 2017. január 1-jétől az alperes üzemeltette. A per tárgyát képező 2017. január 1. je és 2017. augusztus 31-e közötti időszakban a Helység1i Víziközmű üzemeltetőjeként az I. r. felperes kezelésébe tartozott a zárt szennyvíz- és csapadékvíz csatorna, illetve az egyesített rendszerű csatornahálózat üzemeltetése. Az egyesített csatornahálózat két főgyűjtőjéhez csatlakozó gyűjtőn és mellékgyűjtőn került elvezetésre a kommunális szennyvíz, a lehulló csapadékvíz, továbbá a folyamatosan kitermelt talaj- és rétegvíz. Az I. r. felperes és az alperes között az alperes által üzemeltetett partvédelmi kutakból kitermelt vizeknek az I. r. felperes által üzemeltetett csatornahálózatba elvezetése tárgyában szerződés nem jött létre.

[2] Az egyesített csatornarendszerbe bevezetett réteg- és talajvíz a csatornarendszerben keveredett a mások által oda bevezetett szennyvízzel is, ezért végső soron a tisztítóműbe érkezve a rétegvíz mennyisége is tisztításra szorult. A perbeli időszakban az I. r. felperes által az egyesített rendszerű csatornahálózatban összegyűjtött szennyvizet a Helységli szennyvíztisztító üzemeltetője, a Helységli Szennyvíztisztító Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Helységli-i Kft.) részére adták át, mely társaság hatósági áron számlázta a szennyvíztisztítási díjat az I. r. felperesnek a 2013. május 24-én kötött Szennyvíz Átadás-Átvételi Szerződés alapján.

[3] A perbeli igény tekintetében a Székesfehérvári Törvényszék 26.G.40.006/2021/17. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint a bizonyítási teherre vonatkozó bírói tájékoztatást követően sem igazolta a felperes, hogy a felek viszonylatában közüzemi szerződés jött volna létre, illetve bizonyítatlan maradt a követelés összege is. A felperes fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla Gf.II.20.009/2022/15/1. számú rész- és közbenső ítéletében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperest a 2017. január 1. napja és 2017. augusztus 31. napja közötti időszakra fizetési kötelezettség terheli az általa üzemeltetett partvédelmi kutakból származó réteg- és talajvíz (I. r.) felperes által üzemeltetett egyesített csatornarendszerben történő elvezetése és megtisztítása után.

[4] A jogerős rész- és közbenső ítélet közbenső ítéleti rendelkezését a Kúria a felülvizsgálati eljárás során Gfv.V. V.30.531/2022/5. számú végzésével az elsőfokú ítéletre kiterjedően hatályon kívül helyezte, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az alperes felülvizsgálati eljárási költségét 100.000,- Ft-ban állapította meg. A Kúria a megismételt elsőfokú eljárásra előírta, hogy a bíróságnak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése és 141. § (2) bekezdése alapján, utóbbi jogszabályhely (6) bekezdése szerinti jogkövetkezmény terhével, megfelelő határidő tűzése mellett, a kereset első és második elemére (vízelvezetés és víztisztítás) nézve fel kell hívnia a feleket a jogalap nélküli gazdagodás tekintetében a perbeli időszakra (2017. január 1. - 2017. augusztus 31.) vonatkozóan konkrét tényállításaik megtételére. Ebben a körben a felperesnek nyilatkoznia kell, és meg kell jelölnie bizonyítási indítványait, illetve csatolnia kell bizonyítékait arra vonatkozóan, hogy milyen ténybeli alapon érvényesít a rétegvíz tisztítása (a második kereseti elem) tekintetében fizetési kötelezettség iránti marasztalási igényt az alperessel szemben, továbbá ugyanebben a körben nyilatkoztatni kell az alperes felülvizsgálati kérelmében tett tényállításaira (ki végezte a perbeli időszakban a víztisztítást; a megnevezett gazdasági társaság és a felperes között volt-e, és ha igen, úgy milyen gazdasági kapcsolat; ennek keretében a felperest terhelte-e, s ha terhelte, úgy milyen alapon és összegben fizetési kötelezettség a megnevezett gazdasági társaság irányába; miként működött közöttük a számlázás rendszere, stb.). A Kúria szerint a kereset ezen elemének megalapozottsága esetén pergazdaságossági okokból célszerűnek látszik a felek felhívása az elvezetett rétegvíz (első kereseti elem) és a tisztított rétegvíz (második kereseti elem) mennyiségeinek igazolására, e tekintetben is tényelőadásaik és bizonyítási indítványaik előterjesztése is. Ugyancsak a fenti jogszabályhelyek alapján és jogkövetkezmények terhével, szintén megfelelő határidő tűzése mellett fel kell hívni az alperest azon tényállítása igazolására, miszerint a felperes valamennyi költsége térül a hatósági díjakban. A fentiek tisztázását követően kerülhet az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy az első és második kereseti elem tekintetében is megalapozott tényállást állapítson meg, melyet követően – jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történő

fizetési kötelezettség megállapítása esetén – megfontolhatónak látszik a jogalap körében történő ismételt határozathozatal.

[5] Utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a megismételt eljárásban a felperesek víztisztítással összefüggő 57.466.032,- Ft összegű keresetét és a II. r. felperes vízterhelési díjelőleggel összefüggő 1.076.296,- Ft összegű keresetét 76-II. sorszámú, még nem jogerő részítéletével elutasította. Emiatt az elsőfokú eljárás a rétegvíz elvezetésére tekintettel a felperesek által 33.378.800,- Ft összegű jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített követelése tárgyában van folyamatban.

[6] Az I. r. felperes perbeli követelését egy 2022. április 8-án kelt engedményezési szerződéssel a II. r. felperesre engedményezte; ezt követően a II. r. felperes belépett a jelen perbe, és az I. r. felperes jogutódjaként kívánta a követelést érvényesíteni. Az engedményezési szerződést az I. r. felperes felszámolásának elrendelését követően annak felszámolója a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 40. §-a alapján megtámadta. A szerződés érvénytelenségének tárgyában a Székesfehérvári Törvényszék által hozott 11.G.40.002/2024/29/1. számú ítélet még nem jogerős.

II.

[7] Az I. r. és a II. r. felperesek módosított keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:579. § (1) bekezdése alapján, jogalap nélküli gazdagodás jogcímén egyaránt maguk javára kérték kötelezni az alperest 33.378.800,- forint, valamint ennek a számlák esedékessége szerinti késedelmi kamata megfizetésére. A II. r. felperes az igényt az I. r. felperes engedményeseként érvényesítette. Az I. r. felperes megtámadta a felperesek között létrejött engedményezési szerződést, egyébként a kereset alapját képező tények tekintetében mindenben csatlakozott a II. r. felperes előadásához, és osztotta jogi érveit is. (62.sz. irat.)

[8] A felperesek egyezően adták elő, hogy a partvédelmi kutakból vízvédelmi okból történő rétegvíz kitermelését - mint önkormányzati feladatot - Helység1 Megyei Jogú Város Önkormányzata az általa alapított gazdálkodó szervezetek, korábban a Cég1 Vállalat, majd 2017. január 1-jétől az alperes révén látta el. Az önkormányzat és a Cég1 Vállalat között a „Helység1i Magas Part védelmi rendszere üzemeltetéséről szóló megállapodás szerinti feladatokat (a partvédelmi csápos kútjak üzemeltetési feladatait) Helység1 Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 2016. november 17-én hozott határozata alapján a 2017. január 1-jétől az alperes vette át. Az ezekből a kutakból kitermelt rétegvíz - évtizedekre visszamenően – ellentételezés nélkül a város egyesített csatornarendszerén keresztül került bevezetésre a szennyvíztisztító telepre. A csatornarendszer üzemeltetője az I. r. felperes volt. Az I. r. felperes 2013-tól díjigénnyel lépett fel a Cég1 Vállalattal szemben - egyebek mellett - a partvédelmi kutakból kitermelt rétegvíz elvezetése miatt, majd igénye érvényesítése érdekében pert is indított, amiről az alperes is tudott. Amikor az alperes átvette a parti kutak üzemeltetését, az I. r. felperes a rétegvíz elvezetésére vonatkozó szerződéstervezetet küldött neki, melynek aláírásától az alperes elzárkózott, de az I. r. felperes szolgáltatását ellentételezés nélkül továbbra is igénybe vette. Közérdekű adatszolgáltatás tárgyában hozott

ítélet alapján az alperes kiadta a bebocsátási adatokat, és ezek alapján állította ki az I. r. felperes a számláit.

[9] A szennyvízcsatornába a háztartásokból sok zsír és olaj jut, ami a csatorna belső falán azonnal kiválik. A szennyvízzel sok papír, megszilárdult zsiradék, mosószerek, fadarabok, rongyok, műanyagzacskók, pillepalackok, téglák, kő, homok, iszap, ételmaradék és más szennyező anyagok jutnak a közterületi csatornába, ahol annak zsíros falán megtapadnak, idővel leszűkítve a csatorna keresztmetszetét. Ez a folyamat tovább gyorsul, még nagyobb arányban válik ki, rakódik le a szennyvízből a zsír és az olaj, ha a szennyvizet valamilyen hideg közeg, például esővíz lehűti. A csapadék nem folyamatos. A parti kutak folyamatos hidegvíz bevezetése az átlagosan 15-25 °C-os hőmérsékletű szennyvizet akár 5-10 °C fokkal is lehűti. Emiatt a szennyvízben a még ki nem vált zsírok, olajok fennmaradó része is a vezeték falára tapad, így a vezeték zsírosodása felgyorsul, ami több duguláshoz vezet, növelve a hálózat karbantartási költségét.

[10] Az alperes az I. r. felperes rovására jogalap nélkül gazdagodott, hiszen az alperesi feladatkörébe tartozó rétegvíz elvezetési szolgáltatást az I. r. felperes végezte, annak valamennyi költségét viselve. Az ebből eredő vagyoni előnyt természetben visszaszolgáltatni nem lehetséges, ezért az alperes a szolgáltatás költségei és 4 százalékos haszna megtérítésére köteles. Csatolták az önköltség számítására vonatkozó táblázatot (alapbizonylatok nélkül), az I. r. felperes önköltség megállapítására vonatkozó szabályzatát, és az I. r. felperes számviteli politikáját. (5/F/1.; 90/F/1.; 90/F/2.) Előadták, hogy az önköltség csak a teljes szennyvíz-elvezető rendszerre értelmezhető. A több forrásból keletkező összes szennyvíz 2017-ben 3.169.000 m³ volt, míg elvezetésének költsége 309.204.000,- Ft. Az I. r. felperes 2017. évi önköltsége 98 Ft/m³. (5/F/1. alatti táblázat 50. sor L oszlop). 2017. teljes évre a partvédelmi kutakból elvezetett víz mennyisége 390.000 m³ (Táblázat 43. sor L oszlop). Ebből - havi bontású vízelvezetési adatok hiányában – a per tárgyát képező nyolc hónapra arányosítva 260.000 m³ esik, melynek önköltsége (260.000 x 98) nettó 25.480.000,- Ft. Ezt terheli 27 százalékos Áfa, s mivel a Magyar Energetikai- és Közmű-szabályozási Hivatal rendszerint 4 százalékos mértékű haszonrátát fogad el - becslés és analógia alkalmazásával – 4 százalékos a nyereség. Az alperes tartozása így (25.480.000,-Ft x 1,31=) 33.378.800,- Ft.

[11] Az önköltségszámítás helyességére szakértő kirendelését kérték, azzal, hogy a számítás alapbizonylatait nem tudják szolgáltatni a peranyaghoz, mert az I. r. felperes volt ügyvezetője a 2017. évi iratanyagot nem adta át az I. r. felperes felszámolójának. (90. és 96. sz. jegyzőkönyvek)

[12] Az alperes a felperesek által jogalap nélküli gazdagodás jogcímen előterjesztett kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy közte és az I. r. felperes között közszolgáltatási szerződés nem jött létre. Éppen ezért az I. r. felperes ilyen jellegű számláit vissza is küldte. Szerződés hiányában sem végzett a javára a partvédelmi művekből (a csápos kutakból és víztelenítő aknákból) származó vízzel összefüggésben az I. r. felperes szennyvíz-elvezetési vagy szennyvíztisztítási szolgáltatást. A csatornarendszerre rákötés ténye nem azonos a szolgáltatás igénybevételével, illetve csak akkor, ha olyan mennyiségű vizet termelnek ki, hogy be kell, hogy vezessék azt a csatornarendszerbe. Nem gazdagodott az I. r. felperes rovására, közfeladat teljesítése pedig nem is eredményezhet jogalap nélküli gazdagodást. Jogalap nélküli gazdagodásról az I. r. felperes nem küldött számlát.

[13] Az alperes előadta, vízhasználatra részéről nem került sor. A vízjogi létesítési engedély és a vízjogi üzemeltetési engedély értelmében a kutakból kitermelt tiszta víz (és nem szennyvíz) került hasznosítás nélkül a csatornarendszerbe és a tisztítóba (G.40.118/2017/A/9., A/10. és A/11.) Az egyéb vizekkel keveredett víz megtisztításra nem az I. r. felperes által és költségén került sor. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban Vgtv.) 1. számú melléklete 23. pontjának megfelelő vízhasználatot nem valósított meg, ekként nem minősül a Vgtv. 1. számú melléklete 24. pontja szerinti vízhasználónak. A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. tv. (a továbbiakban: Vksztv.) szerinti felhasználói státuszhoz is vízhasználat szükséges. Vízhasználat és szennyvíz bebocsátásának hiányában közte és az I. r. felperes között közüzemi, illetve közszolgáltatási szerződés nem jöhetett létre.

[14] Kizárólag olyan – vízhasználattal nem járó – vízkárelhárítási, illetve vízkár-megelőzési tevékenységet folytatott, ami nem járt szennyvíz bebocsátásával. E tevékenysége alapján legfeljebb a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) számú Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése szerinti kártalanítási kötelezettség terhelheti, de az I. r. felperes nem kártérítés, illetve kártalanítás iránti keresetet terjesztett elő. Kára nem is merülhetett fel, mert a csatornahálózatot és a szennyvíztisztító telepet eleve úgy tervezték és építették meg, hogy kalkuláltak az évtizedek óta folyamatos rétegvíz és talajvíz bebocsátásával. szakértő⁴ egy másik perben tanúként tett vallomása igazolja azt, hogy az I. r. felperes már 2004 - 2005 óta tudott arról, hogy a parvédelmi kutakból származó vizet az általa üzemeltetett szennyvízhálózatba vezetik (26.G.40.007/2021/17. sz. tárgyalási jegyzőkönyv), ezért ennek költségét a 2005. évet követően már nyilvánvalóan figyelembe vette a díjak megállapítása során is. Az I. r. felperes javaslata alapján az önkormányzat közgyűlése minden évben elfogadta az irányadó díjakat, így nyilvánvalóan ennek figyelembevételével tett az I. r. felperes javaslatot a díjmegállapításra, azaz a fogyasztóknak számlázott hatósági díjban az I. r. felperes csatornahálózat üzemeltetésével és karbantartásával kapcsolatos valamennyi költsége megtérült, beleértve azt is, amit jelen perben érvényesít. A kereset ekként kétszeres igényérvényesítést valósít meg.

[15] Előadta, hogy a szennyvízelvezetés díjának megállapítása 1994. óta települési önkormányzati hatáskör volt (a törvény mellékletében meghatározottak szerint) az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény 2011. december 31-i hatályon kívül helyezéséig. Az ekkor a hatályba lépő Vksztv. miniszteri hatáskörbe utalta a díjak megállapítását, de a Vksztv. 76. § (1) bekezdése értelmében a miniszteriális díjmegállapításig a korábban alkalmazott, azaz önkormányzatok által megállapított díjak 4,2 százalékkal növelt mértékben voltak irányadóak, majd a rezsicsökkentés miatt 2013. július 1-jétől 10 százalékos csökkentéssel kialakult ár irányadó a mai napig. A díjak miniszteri megállapítására nem került sor. Az I. r. felperes javaslatára a díjakat Helység1 Megyei Jogú Város Önkormányzatának közgyűlésének 2/2002. (I. 1.) önkormányzati rendelete állapította meg. A rendelet 3. § (1) bekezdése szerint a díjak egyösszegű díjak, amelyek a b) pont szerint tartalmazzák a szennyvíz elvezetési díj esetében a szennyvízelvezetést biztosító csatornahálózat üzemeltetési és karbantartási költségeit, a szennyvíz bekötő vezeték végpontjától a szennyvíztisztító rácsig. A rendelet 2. számú melléklete tartalmazza a díjképletet. 2011-ben 143,20 Ft/m³ + áfa volt a nem lakossági szennyvízelvezetés díja, jelenleg pedig 146,87 Ft/m³ + áfa, amihez képest a felperes által kimutatottak szerint a szennyvízelvezetés ráfordításokkal növelt költsége 2017-ben csak 98 Ft/m³ + áfa volt, azaz minden költsége térült a lakossági díjakban.

[16] A Ptk. 6:579. § (1) bekezdése szerinti jogalap nélküli gazdagodás törvényi tényállási elemei álláspontja szerint nem valósultak meg. Az I. r. felperes nem végzett olyan feladatot, mely az ő feladatkörébe tartozna. A vízkármegelőzési, -elhárítási tevékenység végzésére nem jogalap nélkül került sor. Gazdagodás nem mutatható ki nála, s ha mégis, úgy nem a felperes rovására gazdagodott azzal összefüggésben, hogy az általa kitermelt réteg- és talajvizet az I. r. felperes által üzemeltetett csatornahálózatba bocsátotta.

[17] A részéről kitermelt talaj- és rétegvíz a per tárgyát képező időszak alatt 258.491 m³ volt. Ennek mennyiségéről is csak nem hiteles mérési adatai vannak (40.006/2021/7/A/14.; 66. sz. irat). Ez nem feltétlenül azonos a csatornahálózatba bevezetett víz mennyiségével, szivárgás és más célú felhasználás esetén eltérhet attól (70. sz. jegyzőkönyv).

[18] Vitatta a felperesek által hivatkozott mennyiségi adatok és a felperesek önköltség számításán keresztül a keresetösszegezését is. Utalt arra, hogy az I. r. felperes nem az általa közölt mérőóraállások alapján állította ki a számláit, de azok sem képezhetik az elszámolás alapját, mert a vízmérőkkel kizárólag vízkárelhárítási, vízkármegelőzési tevékenységhez kapcsolódóan történik a rétegvíz hozam mérése. E mérőórák nem felelnek meg a közszolgáltatási szerződés mérésre irányadó jogszabályi rendelkezéseinek [Vksztv. 52. § (3) bekezdés, Vksztv. Vhr. 62. § (1) bekezdés, 63. § (5) bekezdés és 67. § (1) bekezdés].

[19] Az alperes kiemelte továbbá, hatósági ár a perbeli esetre nem lehet irányadó, de a felperesi önköltségszámítás és annak szakértői általi vizsgálata sem lehet alapja a felperesi igénynek. Jogalap nélküli gazdagodás esetén nem a sérelmet szenvedő fél oldalán jelentkező költséget, illetve kárt kell megtéríteni, hanem a gazdagodó oldalán megjelenő gazdagodást. (BH2020.298; BH 2020.367.)

III.

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletével mindkét felperes keresetét elutasította, és kötelezte őket, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg az alperesnek egyetemlegesen 2.134.037,- Ft perköltséget.

[21] Arra hivatkozott, hogy a 8.G.40.060/2022/76-II. számú részítéletében foglaltakra tekintettel már csak a felperesek rétegvíz elvezetésére alapított jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített követelést kellett elbírálnia a Ptk. és a perindítás időpontjára figyelemmel a régi Pp. rendelkezései alapján. Az alperes a Vgtv. 4. § (1) bekezdés f) pontja szerinti vízkárelhárítási és vízkármegelőzési tevékenységet végzett, nem volt vízhasználó. A peres felek viszonylatában jogszabály alapján - pusztán az igénybevétel tényére tekintettel - nem jött létre szerződés. Az I. r. felperest nem terhelte a rétegvíz elvezetésére szerződéskötési kötelezettség, a megküldött szerződést pedig az alperes nem írta alá. A visszerhesség vélelme - a szerződés hiánya miatt - nem alkalmazható. Emiatt a szubszidiárius jellegű jogalap nélküli gazdagodás konjunktív feltételeinek megvalósulását vizsgálta.

[22] Rámutatott, hogy a jogalap nélküli gazdagodás esetén a két érintett szereplő viszonylatában kimutatható vagyoneltolódás közös metszete (a gazdagodó oldalán megjelenő előny és az igényérvényesítőnél megjelenő hátrány) közül a kisebb összeg érvényesíthető. A

perbeli esetre vetítve a vízelvezetési szolgáltatás szerződéskötés és díjfizetés nélküli igénybevétele akkor valósíthat meg jogalap nélküli gazdagodást, ha abból adódóan (az I. r. felperes terhére és az alperes javára) vagyoneltolódás mutatható ki. E vagyoneltolódás megfogalmazható valamely, az I. r. felperesnél felmerülő, de meg nem térülő költségben, illetve a szolgáltatás értékében.

[23] A keresetet elsődlegesen a jogalap nélküli gazdagodás konjunktív törvényi feltételei, azon belül az igazolt vagyoneltolódás hiánya, másodlagosan annak mértéke bizonyíthatatlansága miatt utasította el. A jogalap körében rámutatott, hogy a felperesek által (a teljes önköltség egy m^3 -re eső része és a bevezetett rétegvíz mennyiségének szorzataként) megjelölt költség nem áll ok-okozati összefüggésben a rétegvíz bevezetésével. A konkrét esetben az alperes által igénybe vett szolgáltatás abból a szempontból speciális, hogy a csatornahálózat I. r. felperes általi üzemeltetésére nem a rétegvíz elvezetése érdekében került sor, az I. r. felperes sem kifejezetten (dedikáltan) az alperes részére végezte a tevékenységét. Az I. r. felperes sajátos szolgáltatása csak a csatornahálózat rendelkezésre tartásában állt. A rétegvíz elvezetéséhez külön szolgáltatást nyújtania nem kellett, az alperes csupán bevezette a már meglévő csatornahálózatba a rétegvizet.

[24] Ha valaki igénybe vesz valamely szolgáltatást, és azért nem fizet, a felek viszont a szolgáltatás ingyenességében nem állapodtak meg, úgy ez megvalósíthat gazdagodást. A fenti sajátosságok miatt azonban nem különíthető el az, hogy milyen tevékenységet végzett a rétegvíz elvezetésével összefüggésben az I. r. felperes, így nem különíthető el annak költségvonzata sem. Nyilvánvaló, hogy éppen emiatt próbálták meg a felperesek is azt kimutatni, hogy az I. r. felperes teljes tevékenységéből egy m^3 víz elvezetésével összefüggésben milyen mértékű költség merül fel. E költség azonban nem állt okozati összefüggésben az alperes általi rétegvíz bebocsátásával. Nem állítható, hogy a rétegvíz bebocsátása hiányában nem ugyanazon költség merült volna fel, így az sem, hogy annak meg nem fizetésével gazdagodott volna az alperes. Az I. r. felperes teljes csatornahálózat fenntartási költsége (és annak 1 m^3 -re levetített hányada) akkor is felmerül, ha kisebb az elvezetett vízmennyiség. Emiatt az 1 m^3 -re eső vízelvezetési önköltség (illetve annak haszonkulccsal növelt összege) nem azonosítható az alperesnél bekövetkező, az I. r. felperes terhére kimutatható gazdagodással.

[25] Gazdagodásnak legfeljebb az a többletköltség lenne tekinthető, amely kifejezetten amiatt merült fel, hogy a csatornahálózatba az alperes is vizet eresztett be. A felperesek egyik előadása szerint karbantartási költség a csatornába kerülő szennyezőanyagok és szemét okozta dugulások miatt merült fel. Szennyező anyagot azonban az alperes nem bocsátott a csatornarendszerbe. A felperesek másik előadása szerint a hidegebb rétegvíz gyorsította a mások által bebocsátott zsírok és olajok kicsapódását a csatorna falán, ami miatt a dugulások száma is megemelkedett. Ugyanakkor meg sem kísérelték kimutatni a felperesek a rétegvíz bebocsátása által előidézett dugulási többlet elhárításával összefüggő többletköltségét.

[26] A meg nem térülő költségtől eltérő másik megközelítés alapján - a csatornarendszer rendelkezésre bocsátása és a víz elvezetése miatt - a szolgáltatás értéke követelhető. Az alperes tevékenysége nem esik a Vksztv. hatálya alá, s az alperes által igénybe vett „szolgáltatás” sem volt megféleltethető a Vksztv. hatálya alá eső és hatósági árral érintett szolgáltatások egyikének sem, így a hatósági ár nem vehető figyelembe.

Vízszolgáltatás igénybevételéről nincs szó, kizárólag szennyező anyagot nem tartalmazó víz elvezetéséről, ami leginkább a csapadékvíz elvezetéséhez hasonlatos – ennek viszont nincs hatósági ára, mert az a jogszabály rendelkezése szerint a szennyvízelvezetés árában térül.

[27] Az I. r. felperesi szolgáltatás piaci értékének meghatározása így szakértői kompetenciába tartozik. Ugyanakkor mivel a szolgáltatásnak nincs piaci ára (azt piaci szolgáltatásként egyetlen szolgáltató sem nyújtja), ezért a szakértő feladatát legfeljebb a felperes által kimunkált önköltségszámítás ellenőrzése képezhette volna. A felperesek önköltségszámítása azonban -az alapadatok szolgáltatása nélkül - nem csak az egy m³-re jutó valós önköltség, de a szolgáltatás árának meghatározására sem volt alkalmas.

[28] A felperesek által indítványozott szakértői bizonyítás az I. r. felperes önköltségének meghatározásán keresztül kívánta meghatározni a szolgáltatás értékét. A valós önköltség meghatározására azonban alkalmatlan volt a felperesek önköltség számítása, mert nem a ténylegesen elvezetett vízmennyiséget vették figyelembe, hanem csak a lakosság és a közületek számára kiszámlázott, illetve a csatornarendszerbe bevezetett víz mennyiségén alapult, de nem számolt a csapadékvíz és a rétegvíz mennyiségével. A jogalkotó szándéka szerint ugyan a csapadékvízre eső díj a lakosság által fizetett csatornadíjban térül, de a valós önköltség csak a csapadékvíz havi változó mennyisége mennyiségének figyelembevételével határozható meg. Az I. r. felperes önköltségszámítási szabályzata szerint kalkulált költséget a felperesek emiatt a ténylegesen elvezetettnél kisebb vízmennyiséggel osztották, így az általuk egy m³-re kimutatott önköltség a ténylegesnél magasabb. A helytelen kiinduló adatokkal elvégzett számítás nem mutat összefüggést sem a rétegvíz elvezetése miatti többletköltséggel, sem a szolgáltatás értékével. Megjegyezte, az is mérlegelendő kérdés lenne, hogy a tényleges szennyvíz és a rétegvíz (mint tiszta víz) azonos módon és mértékben idézi-e elő a csatornarendszer karbantartásával összefüggő költségeket.

[29] A szolgáltatás értékének szakértő általi vizsgálatához és meghatározásához szükséges alapadatokat a felperesek nem szolgáltatották. Önmagában az önköltségszámítási szabályzat (90/F/1.) és a számviteli politika (90/F/2.) csak az önköltségszámítás elveit, menetét, módját rögzíti, de annak alapján nem ellenőrizhető, hogy a felperes által levezetett önköltségszámítás helyes-e. A felperesek bírói felhívás ellenére sem csatolták az I. r. felperes 2017. évi időszakra vonatkozó könyvelési iratanyagát, bizonylatait, melyek alapján a költségelemek ellenőrizhetők lettek volna. Ezeket a II. r. felperes sem tudta prezentálni, az I. r. felperes felszámolója pedig akként nyilatkozott, hogy a vonatkozó iratok nincsenek birtokában. A törvényszék a jogalap hiánya mellett ebből az okból is mellőzte a szakértői bizonyítás lefolytatását.

[30] Amennyiben az alperesi védekezésnek megfelelően az I. r. felperes költsége megtérült a fogyasztók által fizetett díjban, úgy nem az I. r. felperes rovására használta ingyenesen az alperes a felperesi üzemeltetésben álló csatornarendszert. Azt az alperes kimutatta, hogy a hatósági ár lényegesen meghaladja a felperes által kimutatott haszonkulccsal növelt önköltséget, de csak akkor lenne vizsgálandó és vizsgálható az, hogy e költség megtérült-e az I. r. felperes által beszedett csatornadíjakból, amennyiben a felperes által állított költségek ellenőrizhetőek és szakértő útján igazolhatóak lennének.

[31] Az I. r. felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú eljárás megismétlését, továbbá a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) alapján az alperes kamarai jogtanácsosi költségben marasztalását kérte.

[32] Arra hivatkozott, hogy a jelen perben korábban elbírált (a víztisztítással kapcsolatos) keresetétől eltérően a rétegvíz elvezetését ténylegesen is az I. r. felperes végezte, ennek ellenére igényét az elsőfokú bíróság - noha a jelen perben a jogcímhez kötöttség a Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak szerint sem irányadó – sem a jogalap nélküli gazdagodás, sem más jogcímen nem látta alaposnak. E jogi álláspontból az következik, hogy amennyiben valaki a szolgáltatóval nem köt szerződést (és szerződéskötésre nem is kötelezett), úgy ingyen veheti igénybe annak szolgáltatását, mert az adott tényállásra alkalmazható jogcímet a magyar jogrendszer nem ismer.

[33] A jogalkotó éppen az egyéb jogcímen meg nem ítéltető követelések érvényesíthetősége érdekében alkotta meg a jogalap nélküli gazdagodás (szubszidiárius) intézményét. Az elsőfokú bíróság fenti megközelítése ellentétes „a szolgáltatás igénybe vevője a szolgáltatásért fizet” és a jogalap nélküli gazdagodás elveivel, kiüresíti a jogalap nélküli gazdagodás intézményét. Az elsőfokú ítélet téves okfejtése szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai csak olyan, szerződéskötés nélküli és dedikáltan egy konkrét egyedi felhasználó részére szolgáltatás esetén lennének alkalmazhatóak, melynek költségei a hasonló, de szerződés alapján nyújtott szolgáltatások ellenértékében még nem nyertek kiegyenlítést. A gazdagodás hiányát a törvényszék - tévesen – azon költségszempontról megközelítésből vezette le, hogy a részéről az egyébként a közszolgáltatás keretében kifejtett tevékenységét meghaladó, kifejezetten (dedikáltan) az alperes számára végzett szolgáltatás nyújtására nem volt szükség, a mások által is igénybe vett szolgáltatás adott igénybevevőre eső költsége pedig nem határozható meg.

[34] A kereset elutasításának másik oka az volt, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint piaci ár léte és az igazolt önköltség ismerete hiányában a szolgáltatás értékének szakértő általi vizsgálata nem vezethetne eredményre. Másodlagos fellebbezési kérelmének is ez az alapja, a szükséges szakértői bizonyítás lefolytatása érdekében indokolt az elsőfokú eljárás megismétlése. Az elsőfokú bíróság ezen kiindulópontja is téves. Álláspontja szerint a perbeli igénytől független önköltségszámítás eredményeként kapott egységár és a perbeli mennyiség szorzata határozza meg a gazdagodás mértékét. Az önköltség számításánál a csapadékvíz mennyisége amiatt marad figyelmen kívül, mert az arra eső költség a lakossági díjakban már megfizetésre került. Díjfizetés hiányában az alperes oldalán jelentkező pénzügyi előny megegyezik az ő oldalán – a bevétel elmaradása miatt keletkezett - hátránnyal. Az okozati összefüggést megteremti, hogy a részére meg nem fizetett díj eredményezi az alperes gazdagodását.

[35] A II. r. felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását, másodsorban – az I. r. felperes által előadott okból - az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú eljárás megismétlését kérte. Perköltség igényét az Ükr. 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján áfával növelten számította fel.

[36] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a jelen perben született előzményi döntések (Győri Ítéltábla Gf.II.20.009/2022/15/I. számú rész- és közbenső ítélete, [22]-[25] bekezdése és az azzal többségében azonosuló Kúria Gfv.30.531/2022/5. számú végzése [53], [54] és [59] bekezdései) jogalapra vonatkozó megállapításait, melyek alkalmazhatónak találták a perbeli igényre a jogalap nélküli gazdagodást, s így a rétegvízzel összefüggésben a megismételt eljárásnak már csak az összecszerűség bizonyítása volt a tárgya.

[37] Az előzményi döntésekkel szemben az elsőfokú ítélet [29] bekezdése szerint a Vgtv. rendelkezései kizárják az igényérvényesítést jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Az elsőfokú bíróság a Kúria hatályon kívül helyező végzésének megismételt eljárásra vonatkozó utasítását sem teljesítette, a bizonyítástól a felpereseket elzárta, és iratellenes indokolással utasította el a keresetüket. Nem vette figyelembe azt sem, hogy az alperes tartozott igazolni azt, hogy a felperesi költségek a hatósági díjakban már térültek. Erre vonatkozóan az alperes csak a már korábban értékelt védekezését ismételte meg, de bizonyítást nem ajánlott fel.

[38] Az elsőfokú bíróság nem a felek érveit, hanem a saját és a felperes érveit ütköztette és ezáltal - ilyen irányú alperesi védekezés hiányában - a régi Pp. 3. § (2) bekezdése megsértésével élt a felperesekkel szemben negatív értékítéletet sejtető megállapításokkal (elsőfokú ítélet (31)-(36) margóbekezdései) A Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglaltakkal szemben a megismételt eljárásban nem a tényállás tisztázása és nem bizonyítás folyt, hanem a törvényszék visszatért annak vizsgálatára, hogy miként értelmezhető a kereset vonatkozásában a jogalap nélküli gazdagodás intézménye, és egy váratlan nézőpontváltással „meglepetés ítéletet” hozva szükségtelennek minősítve a felperesi bizonyítási indítvány teljesítését, és alapvetően a jogalap hiánya miatt utasította el a kereset.

[39] Mind az előzményi határozatok, mind az elsőfokú bíróság pervezetése szerint az összecszerűség vonatkozásában folyt a megismételt eljárás. A törvényszék előbb - a régi Pp. 3. § (3) bekezdése alapján kiosztott bizonyítási teher alapján - az összecszerűség kérdésében a szakértői bizonyításhoz szükséges adatok becsatolására hívta fel a feleket. Utóbb nyilvánvaló, hogy meggondolta magát, mert ezt már nem tartotta lényegesnek, s a szolgáltatott peranyag bizonyításra alkalmatlanságából a jogalap hiányát vezette le (elsőfokú ítélet [33]-[35] margóbekezdései) Ráadásul ezt anélkül tette, hogy a már kiosztott bizonyítási teherhez képest - a bizonyítás mellőzése előtt - a feleket tájékoztatta volna, s biztosította volna nyilatkozattételi lehetőségüket. Fel sem merült a megismételt eljárás során, hogy a felpereseknek még a jogalap körében kellene érvelniük, vagy további nyilatkozatot tenniük, ahogy az sem, hogy kizárólag a dugulás elhárításának többletköltsége lenne érvényesíthető. Ilyen irányú tájékoztatás esetén megfontolhatták volna, hogy erre vonatkozó bizonyítással élnek.

[40] Az is ellentmondásos az elsőfokú ítéletben, hogy a gazdagodás összecszerűségének meghatározását az elsőfokú bíróság szakkérdésnek minősítette, mégis szakértő igénybevétele nélkül tett arra vonatkozó megállapodást, hogy a szolgáltatott peranyag eleve alkalmatlan az összecszerűség igazolására, holott az, hogy egy kérdés elbírálása szakértő nélkül is lehetséges-e, maga is szakértői feladat lehet.

[41] Téves és megalapozatlan az elsőfokú ítélet [31] bekezdése szerinti okfejtés is. Nem állapítható meg, hogy mit értett a törvényszék az I. r. felperes által dedikáltan az alperesnek nyújtott dedikált szolgáltatás hiányán. Az I. r. felperes nem általánosságban üzemeltetett egy csatornahálózatot, s nem csupán rendelkezésre állt, hanem az alperes által abba bebocsátott vizet el is vezette. Képtelen, érthetetlen és életidegen az az elképzelés, hogy az alperes tevékenységétől függetlenül is fenntartandó csatornahálózat üzemeltetés költségeinek megtérülése esetén a felperessel szemben igény nem érvényesíthető. A Cég2 Zrt. sem egy utasért tartja fenn a hálózatát. Az elsőfokú ítélet logikája szerint, ha egy utas miatt elindul a vonat, akkor a később felszálók ingyen utazhatnak. A Cég1 Vállalat ellen a korábbi időszakra indult azonos tárgyú perből az alperesnek tudnia kellett, hogy a perbelivel azonos szolgáltatás miatt díjat kért az I. r. felperes, így, ha ő is igénybe veszi a szolgáltatást, az nem maradhat ellenszolgáltatás nélkül. Nem mentesülhet kötelezettségének teljesítése alól amiatt, hogy nem írta alá a szerződést.

[42] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felpereseknek az Ükr. 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján számított, áfával növel másodikfokú perköltségében történő egyetemleges marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság eljárása eljárási szabálysértéstől, az elsőfokú ítélet anyagi jogszabálysértéstől mentes. Az I. r. felperes fellebbezésében jogszabálysértést meg sem jelölt. Hiányosan és egyoldalúan, úgy mutatta be az elsőfokú ítéletet, mintha a törvényszék szerint amiatt nem volna alkalmazható a perbeli esetre a jogalap nélküli gazdagodás, mert nem dedikáltan részére végzett szolgáltatást. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet csak azt mutatta be, hogy nem volt kimutatható/bizonyított jogalap nélküli gazdagodás. A felperesek meg sem kísérelték kimutatni a rétegvíz elvezetésével közvetlen okozati összefüggésbe hozható többletköltségeiket, s a gazdagodást nem erre alapították. A a többletköltség helyett a réteg-és talajvíz elvezetésének értékét (a szolgáltatás értékét) kérték. Ezt az igényüket is minden okozatosságot nélkülöző számításra alapítottan, és a peranyag szolgáltatása nélkül érvényesítették, így a kért szakértői bizonyítás le sem lett volna folytatható, a fellebbezés szerinti elmaradt bevétel sem volt megállapítható.

[43] A II. r. felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben annak hatályon kívül helyezése miatt a Győri Ítéltábla rész- és közbenső ítéletének megállapításai nem vehetők figyelembe. Ezek többségével nem „azonosult” a Kúria, hanem a rész- és közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte. Így csak a Kúria végzésében is rögzített megállapítások lehetnek irányadóak.

[44] Az alperes hangsúlyozta: nem kellett azt igazolnia, hogy a kereset szerinti igény a fogyasztóktól beszedett díjakban megtérült, mert maga az igény bizonyítatlan maradt. Nem sértette meg az elsőfokú bíróság a régi Pp.3.§ (2) bekezdését, mert nem alperesi ellenkérelem (ilyen irányú előadás) hiányában hozott ítéletet. Ellenkérelme a kereset teljes elutasítására irányult, azt részletesen ismerteti is az elsőfokú ítélet [(17)-(23) margóbekezdések] A megismételt eljárás során a Kúria hatályon kívül helyező végzése (71) margóbekezdése szerint nem csak összecszerzési kérdéseket, hanem a jogalap nélküli gazdagodás feltételeit kellett vizsgálni. Az elsőfokú bíróság 42. számú végzése sem csak összecszerzési kérdéseket érintő felhívást tartalmazott. Mivel a törvényszék jogi álláspontját nem közölte (nem is közölhette) a felekkel, így az nem változhatott meg a felek számára „meglepetés ítéletet” okozó tartalommal.

[45] A fellebbezés szerinti - eltérő jogi szabályozáson alapuló - MÁV-os példa nem felelteshet meg a perbeli esetnek. A II. r. felperes tényállítási és – a 2017. évi könyvelési alapadatok hiányában – bizonyítási indítványa nem volt alkalmas a szakértői bizonyítás elrendelésére, így annak mellőzése nem jogsértő.

V.

[46] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti azzal, hogy a Győri Ítéltábla Gf.II.20.011/2025/7-I. számú ítéletével helybenhagyta a Székesfehérvári Törvényszék 11.G.40.002/2024/29. számú ítéletét, mely megállapította, hogy a jelen per I. r. felperese, mint engedményező, illetve a II. r. felperes, mint engedményes között 2022. április 8. napján – egyebek mellett – a per tárgyát képező követés vonatkozásában létrejött engedményezési szerződés érvénytelen.

[47] Az ekként kiegészített tényállás alapján a felperesek fellebbezését az ítéltábla nem ítélte meg alaposnak.

[48] Elöljáróban arra szükséges rámutatni, hogy az elsőfokú ítélettel elbírált követelés érvényesítésére - az engedményezés érvénytelensége miatt - az I. r. felperes volt jogosult. A II. r. felperes keresete a keresetösségi jog hiánya miatt alaptalan. A II. r. felperes keresetét elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés ezen eltérő indokolás mellett helytálló.

[49] Az I. r. felperes másodlagos fellebbezési kérelme – a mellőzött szakértői bizonyítás lefolytatása érdekében - az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú eljárás megismétlésére irányult, ezért az ítéltábla elsőként ezt vizsgálta. Az I. r. felperes erre vonatkozó érve ugyanakkor nem alapos. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során a Kúria által előírtakat – a lehetőségek korlátai között – teljesítette. Csupán a megismételt eljárás során derült ki, hogy az I. r. felperes nem tud eleget tenni peranyagszolgáltatási kötelezettségének. A szakértői bizonyítás erre is alapított mellőzése – az alábbiakban részletesen is kifejtettek szerint – nem volt jogsértő, így az eljárás megismétlésére alapot adó ok nem állt fenn. Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 3.§ (3) bekezdése szerinti tájékoztatáshoz képest nem volt köteles újabb tájékoztatást adni a feleknek, így nincs szó elmulasztott - a másodfokú eljárásban pótlendő - tájékoztatásról.

[50] Az elsőfokú ítélet érdemi döntése helytálló. A kereset érdemben történő elutasításának – a vagyoneltolódás hiányára alapított – elsődleges okával ugyan az ítéltábla nem ért egyet, önmagában azonban az elsőfokú bíróság ehhez kapcsolódó jogértelmezése nem eredményezett „meglepetés ítéletet”. A kereset elutasításának másodlagos – az összecszerűség bizonyítatlanságán alapuló – okával egyetértett az ítéltábla, ezért az érdemben helyes döntése megváltoztatásra – az alábbiakban részletesen is kifejtettek miatt – nem látott lehetőséget.

VI.

[51] Helyesen hivatkozott arra az alperes, hogy a Győri Ítéltábla Gf.II.20.009/2022/15/I. számú rész- és közbenső ítéletét a Kúria Gfv.30.531/2022/5. számú

végzése hatályon kívül helyezte, így rész- és közbenső ítélethez kötőerő nem fűződik, az abban foglaltakra alappal hivatkozni nem lehet. A hatályon kívül helyező végzéshez a régi Pp. 229. § (1) bekezdése nem fűz anyagi jogerő hatást, de kötőerő kapcsolódik a megismételt eljárásra adott utasításhoz és - a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 163. § (1) bekezdése szerinti közzétételi körbe tartozó – hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatás is köti a megismételt eljárásban eljáró bíróságokat (Kúria Jpe.III.60.037/2022/12.) Ennek megfelelően az már nem volt vitatható, hogy a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V.22.) számú Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése szerinti kártalanítási kötelezettség nem irányadó a per tárgyát képező jogviszonyra (Kúria végzése (55) margóbekezdés). Ugyanakkor az alperes által folytatott vízkármegelőzési és vízkárelhárítási feladatként végzett talaj- és rétegvíz kitermeléséhez és a kitermelt rétegvíz elvezetéséhez [Vgtv. 4.§ (1) bek. f) pont] is kapcsolódhat jogalap nélküli gazdagodás [Kúria végzése (53) margóbekezdés].

[52] A Kúria nem adott olyan iránymutatást, hogy a jogalap nélküli gazdagodás valamennyi törvényi tényállási eleme megvalósult, s a megismételt eljárásban már csak az összecszerűség kérdése tisztázandó, hanem csupán arra hivatkozott, hogy a rétegvíz I. r. felperes által üzemeltett csatornahálózaton keresztüli elvezetésének tényét megalapozottan állapította meg a másodfokú bíróság. [Kúria végzése (59) margóbekezdése]. Arra is rávilágított, hogy a tényállás még a jogalap körében is hiányos. [Kúria végzése (66) margóbekezdése]. Emiatt a megismételt eljárásban nem csupán az elvezetett rétegvíz mennyiségének tisztázását írta elő, hanem annak a jogalapi kérdésnek a vizsgálatát is, hogy az alperes védekezésének megfelelően térült-e az I. r. felperes vízelvezetéssel összefüggő valamennyi költsége a hatósági díjakban [Kúria végzése (65) és (70) margóbekezdései]. Ebben az esetben - azaz, ha eleve a kitermelt rétegvíz mennyiségének figyelembevételével került meghatározásra a hatósági díj összege - nem az I. r. felperes rovására gazdagodott az alperes.

[53] Az I. r. felperes fellebbezésében foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság nem azt mondta ki, hogy adekvát jogcím hiánya miatt alaptalan a keresete, hanem éppen azt, hogy a kereset az egyetlen számba jöhető jogcímen (a jogalap nélküli gazdagodás címén) sem alapos. Ezzel az ítéltábla is egyetért, a perbeli esetben nem merül fel más kötelemléteztető tény [Ptk. 6:2. § (3) bek.], mint az „ultima ratio” jellegű jogalap nélküli gazdagodás (BH 2025.214).

[54] A törvényszék két okból, egyrészt a jogalap nélküli gazdagodás konjunktív törvényi feltételei, azon belül a vagyontólódás hiánya, másrészt – ettől függetlenül – a gazdagodás mértékének bizonyíthatatlansága (bizonyíthatósága hiányában) miatt találta alaptalannak a keresetet. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság vagyontólódás hiányára alapított érvelése nem fogadható el azon az alapon, hogy miután nem dedikált szolgáltatást végzett az I. r. felperes (hiszen úgy is üzemeltette volna az egyesített rendszert), nem következhetett be szolgáltatásként értelmezhető és vagyontólódást eredményező helyzet, sőt nála még többletköltség felmerülte sem igazolt.

[55] Téves az a feltételezés, hogy az elvezetett víz mennyiségétől teljesen független lenne az I. r. felperes költsége. A nagyobb mennyiségű víz elvezetése értelemszerűen fokozottan terheli az I. r. felperes által üzemeltett rendszert, s ez értelemszerűen többletköltséggel is jár, növelve egyébként is végzett tevékenysége önköltségét. A költségek

felmerülésétől és mértékétől független kérdés, hogy miként egy más tulajdonában (kezelésében) lévő ingatlan szerződés nélküli igénybevétele, úgy az I. r. felperes által üzemeltetett egyesített csatornarendszer igénybevétele sem maradhat ellentételezés nélkül. A konkrét esetben nyilvánvaló az alperesnél jelentkező előny, és az is, hogy azt az alperes más (vagy mások) rovására realizálta. Ha nem vezette volna be a rétegvizet az egyesített rendszerbe, úgy vízkármegelőzési és vízkárelhárítási feladatát más módon, saját költségére lett volna kénytelen megoldania - végül utóbb ez valósult meg.

[56] A jogalap nélküli gazdagodás konjunktív jogalapi törvényi tényállási elemei közül a megismételt eljárásban emiatt már csak az volt tisztázandó, hogy az alperes a rétegvíz I. r. felperes által üzemeltetett egyesített rendszerben történt elvezetése révén kinek a rovására gazdagodott: az I. r. felperes vagy más (mások) – a konkrét esetben a fogyasztók összessége - rovására. A hatósági díj az I. r. felperes vízelvezetéssel kapcsolatos költségeit és hasznát is tartalmazza. Amennyiben valós az alperes állítása, és az I. r. felperessel szerződött fogyasztók által megfizetendő hatósági díj mértékének meghatározása során már eleve kalkuláltak a parti kutakból bevezetett rétegvíz mennyiségével (és ezáltal annak a szennyvíztisztító telepre történő elvezetésének költségeivel és az erre eső díjjal), úgy nem állapítható meg az, hogy az alperes az I. r. felperes rovására gazdagodott. Az alperes azonban ezt az állítását a bizonyítási teher meghatározása és az erre irányuló bírói felhívás ellenére sem igazolta.

[57] Az I. r. felperes (bár téves szempontok mentén) 98 Ft/ m³ önköltséget kalkulált, s ezt meghaladó díjat számlázott a fogyasztók felé. Önmagában azonban erre a körülményre figyelemmel nem állapítható meg, hogy az őt a rétegvíz elvezetése miatt megillető összeg is térült, így nem érvényesíthet igényt. A fogyasztók által az egyesített rendszerbe bevezetett szennyvíz és (a jogszabályi rendelkezés folytán a hatósági díjban térülő) csapadékvíz és a rétegvíz mennyiségének, elvezetésük költségének, illetve a hatósági díjba beépülő szolgáltatói haszon mértékének és a díj megtérülési arányának ismerete nélkül erre vonatkozó megállapítás nem tehető.

[58] Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben az alperes által is hivatkozott BH2020.298. számon közzétett precedensképes döntés szerint a jogalap nélküli gazdagodás címen igényt érvényesítő vagyoni hátránya (az ő oldalán felmerült költségek mértéke) közömbös. A jogalap nélküli gazdagodás objektív jellegű és – a kártérítéssel szemben - nem represszív jogintézmény, ekként nem teszi lehetővé a gazdagodást meghaladó költsékezés esetén a gazdagodást meghaladó igény érvényesítését (Kúria Pfv.21.186/2012.).

[59] Az elsőfokú ítélet (29) margóbekezdésében hivatkozott, még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) talaján kialakult ún. „kettős korlát” elmélete nem irányadó egy az egyben a perbeli tényállás mellett. (BDT2014.3049.; BDT2017.3699.; BDT2019.4005.) Ez az elmélet a más ingatlanába beruházás esetén a költsékezés és az értékelkedés közül a kisebb mértékűt tette érvényesíthetővé, ezzel kivédve azt, hogy a forgalmi értéknövekedés költségeket meghaladó része az ingatlanba beruházót illesse meg. Alkalmazásának háttérében az állt, hogy a költségeket meghaladó forgalmi értékelkedés esetén a tulajdonos előnyét (gazdagodását) a bírói gyakorlat nem abban a forgalmi értékelkedésben határozza meg, amit a tulajdonos ugyanakkora összegű költség mellett maga is elérhetett volna, hanem a más által finanszírozott beruházás költségében (Kúria Pfv.21.664/2015/7. precedensképes ítélete).

[60] Az I. r. felperes költségeinek a jelen esetben is az alperesi gazdagodás mértékének meghatározása miatt volt jelentősége. A perbeli eset egyedisége ugyanis éppen abban a kényszerhelyzetben fogható meg, hogy amíg a már említett másik műszaki megoldás ki nem épült, addig az I. r. felperestől eltérő más piaci szereplő szolgáltatása igénybevételével rétegvíz elvezetése nem lett volna megvalósítható. A partvédelmi kutak általi rétegvíz kitermelés országosan egyedülálló, és az I. r. felperes által üzemeltetett csatornarendszertől eltérő, másik erre alkalmas és kiépített rendszer és eltérő üzemeltető nincs. Emiatt e gazdagodás alapját képező tevékenység csak az I. r. felperes és az alperes relációjában, csak az I. r. felperes által üzemeltetett egyesített csatornarendszerre, az üzemeltetés költségei pedig az I. r. felperes gazdálkodását jellemző költségként voltak értelmezhetőek. Nem egy piacon elérhető szolgáltatás költségeinek vagy díjának meghatározása volt a szakkérdés, s piaci összehasonlító elemzéssel nem volt meghatározható az alperes gazdagodása. A gazdagodás nem valamely fiktív csatornarendszerre kalkulált, elméleti modellel, hanem az I. r. felperes által korábban üzemeltetett rendszer kapcsán ténylegesen felmerült költségek szakértő általi felülvizsgálatával lett volna meghatározható. Az I. r. felperes önköltség alatt bizonyosan nem szerződött volna e feladatra az alperessel. Az I. r. felperes (reális) költségei és a gazdagodás („a szolgáltatás értéke”) nem választhatóak el egymástól.

[61] Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, mivel az I. r. felperes a gazdagodás mértékének meghatározásához szükséges szakértői bizonyítás elvégzéséhez nélkülözhetetlen peranyagszolgáltatási kötelezettségét felhívás ellenére nem teljesítette, így az őt terhelő bizonyítási kötelezettségét sem tudta teljesíteni. A csupán egy táblázatban kimunkált önköltség - a könyvelés alapiratai nélkül - csak a fél előadásának minősül, annak realitása (alapiratok nélkül) szakértő útján nem ellenőrizhető. Ugyan lehet szakkérdés egy peranyag szakértésre alkalmassága is, de ez a perbeli esetben, egy, a fél előadásán túl nem mutató táblázat esetén nem áll fenn.

[62] Nem volt az I. r. felperes javára értékelhető, hogy felszámolás alá került, és az iratokat a felszámolónak csak részlegesen adták át. Az I. r. felperest ugyanis nem az ellenérdekű fél, hanem saját volt vezető tisztségviselője akadályozta meg a bizonyításban, aki a Cstv. 31.§ (1) bekezdése b) pontja szerinti kötelezettségének – egyebek mellett - a 2017. évi iratok vonatkozásában sem tett eleget.

[63] A régi Pp 3. § (4) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványhoz, illetve a bizonyítást elrendelő határozatához nem volt kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. A peranyag hiánya a megismételt eljárásban derült ki, ami okafogyottá tette az összecszerűség tekintetében korábban elrendelt szakértői bizonyítás lefolytatását, így annak elmaradása nem sérelmezhető alappal.

[64] A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – az indokolás fentiek szerinti korrekciójával - helybenhagyta.

[65] Az eredménytelenül fellebbező felperesek másodfokú perköltségüket maguk viselik, továbbá a régi Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megtérítésére; ez utóbbit az ítéltábla -

az elsőfokú ítélet helyes számítási módszerével összhangban – az Ükr. 3.§ (1) bekezdése b) pontja szerinti kulcs alkalmazásával, az Ükr. 5. § (1) bekezdése szerint áfával növelt összegben állapított meg.

[66] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdése i) pontja alapján az I. r. felperes fellebbezése miatt feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére - a jelen ügyben még alkalmazandó, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése folytán - az eredménytelenül fellebbező I. r. felperes köteles.

Győr, 2025. október 14.

Dr.Szabó Péter s.k.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros Zsolt s.k.
előadó bíró

Dr.Konarik Attila s.k.
bíró